ECLI:LV:AT:2023:1115.A420259520.10.S
Lieta Nr. A420259520, SKA-165/2023
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2023.gada 15.novembrī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Ieva Višķere, senatores Ilze Freimane un Rudīte Vīduša

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Rīgas domes 2020.gada 1.oktobra lēmuma Nr. RD-20-243-ap atzīšanu par prettiesisku un pienākuma uzlikšanu Rīgas domei izsniegt pieteicējam Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcijas 1.posma tāmi, sakarā ar trešās personas pilnsabiedrības „LNK, RERE" kasācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 26.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ vērsās Rīgas pilsētas pašvaldības (pēc administratīvi teritoriālās reformas – Rīgas valstspilsētas pašvaldība) administrācijā ar lūgumu izsniegt Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcijas iepirkuma uzvarētāja pilnsabiedrības „LNK, RERE" sagatavoto rekonstrukcijas 1.posma tāmi.

Ar Rīgas domes 2020.gada 1.oktobra lēmumu Nr. RD-20-243-ap (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) pieprasītās informācijas izsniegšana atteikta, norādot, ka iepirkuma ietvaros pretendenta iesniegtie piedāvājumi, kas nav publicējami atbilstoši Publisko iepirkumu likuma normām, ir uzskatāmi par ierobežotas pieejamības informāciju, pieprasītā informācija ietver komercnoslēpumu un trešā persona pilnsabiedrība „LNK, RERE" iebilst pret tā publiskošanu. Izsniedzot pieprasīto informāciju, tiktu iedragāta trešās personas un tās biedru konkurētspēja. Pieteicējam ir pieejama informācija par līdzekļu izlietojumu Mežaparka Lielās estrādes A posma būvniecībā, un nav konstatējams, kāpēc pieteicējam būtu nepieciešams iepazīties ar detalizētu tāmi.

[2] Pēc tam pieteicējs vēlreiz vērsās iestādē ar iesniegumu, norādot, ka vēlas iepazīties ar strīdus tāmēm kā Rīgas domes deputāts. Nesagaidot atbildi, pieteicējs vērsās tiesā, lūdzot tiesu atzīt pārsūdzēto lēmumu par prettiesisku un uzdot iestādei izsniegt pieteicējam pieprasīto informāciju.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2021.gada 26.marta spriedumu pieteikumu apmierināja, atzīstot pārsūdzēto lēmumu par prettiesisku un uzdodot iestādei izsniegt pieteicējam strīdus tāmi. Spriedums pamatots ar turpmāk izklāstītajiem apsvērumiem.

[3.1] Laikā, kad pieteicējs sākotnēji vērsās iestādē ar iesniegumu un apstrīdēšanas iesniegumu, pieteicējs vēl nebija Rīgas domes deputāts. Līdz ar to vispirms izvērtējami Rīgas domes apsvērumi par prasītās informācijas neizsniegšanu, pieteicējam neesot Rīgas domes deputātam.

[3.2] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 100.pants un Informācijas atklātības likums paredz sabiedrības tiesības piekļūt iestāžu rīcībā esošai dokumentētai informācijai. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka personas tiesības iegūt informāciju ir neierobežotas, ciktāl likums nenosaka pretējo, un ka ikviens ierobežojums iegūt informāciju iztulkojams iespējami šauri.

[3.3] No Publisko iepirkumu likuma 14.panta otrās daļas un 40.panta trešās daļas izriet, ka pretendentu piedāvājumos ietvertās izmaksu tāmes ir ierobežotas pieejamības informācija. Vienlaikus Informācijas atklātības likuma 5.panta otrās daļas 3.punktā un Komercnoslēpuma aizsardzības likuma 3.panta pirmajā daļā likumdevējs ir paredzējis, ka noslēgts iepirkuma līgums ir pakļauts lielākai sabiedrības uzmanībai un kontrolei, jo par šo līgumu izpildi maksā ikviens sabiedrības loceklis. Tas gan nenozīmē, ka par vispārpieejamu kļūst visa uzvarējušā pretendenta piedāvājumā ietvertā informācija. Iestādei un tiesai katrā konkrētajā gadījumā ir jārod saprātīgs līdzsvars starp informācijas pieprasītāja (proti, sabiedrības) tiesībām uz informāciju un uzvarējušā pretendenta (komersanta) piedāvājumā ietvertā komercnoslēpuma aizsardzību.

[3.4] Tiesa piekrīt, ka strīdus tāme satur tādu komersantam piederošu informāciju, kuras atklāšana varētu negatīvi ietekmēt trešās personas konkurētspēju, tāpēc tā uzskatāma par komercnoslēpumu. Tomēr ne iestāde, ne trešā persona nav norādījusi, kā pieteicējas komerciālo interešu aizskārumu radītu strīdus tāmes atklāšana tieši pieteicējam. Konkrētajā lietā nav pierādījumu, ka pieteicējs būtu saistīts ar kādu no konkrētiem un ticamiem riska faktoriem.

[3.5] Nav saskatāms, kā strīdus tāmes atklāšana tieši pieteicējam, beidzoties 1.kārtas būvdarbiem konkrētā objektā, varētu negatīvi ietekmēt trešo personu. Darbu un materiālu pozīcijas dažādos būvniecības objektos atšķirsies, un katrā jaunā objektā tāme būs jāsastāda atbilstoši tieši konkrētā projekta prasībām. Tirgus ekonomika, tostarp būvniecībā, ir dinamiska parādība, kas pastāvīgi ievieš korekcijas, tajā skaitā cenu veidošanas politikā, materiālu un darbu izmaksās u.c. Turklāt Mežaparka Lielā estrāde ir unikāls objekts, tādējādi maz ticams, ka vēl kāda objekta īstenošanā izpildīsies identiski vai līdzīgi apstākļi.

[3.6] Ir apšaubāmi, ka tieši strīdus tāmes saturs bez citu dokumentu esības varētu atklāt konkrētās būvniecības tehnoloģiski unikālos aspektus. Turklāt ar to vien, ka dokuments ir saistīts ar interesēm, kuras aizsargā izņēmums, nepietiek, lai attaisnotu šī izņēmuma piemērošanu. Iestādei, lai piemērotu izņēmumu, ir jāveic konkrēta pārbaude un tā ir jāatspoguļo lēmuma pamatojumā.

[3.7] Trešā persona norādījusi, ka, ļaujot pieteicējam iepazīties ar strīdus tāmes saturu, varētu rasties situācija, ka pieteicējs izdara kļūdainus secinājumus par pašvaldības budžeta līdzekļu izlietojumu, jo, lai izdarītu pamatotus secinājumus, ir nepieciešams vērtēt strīdus tāmi kopsakarā ar citiem dokumentiem. Tomēr šādiem apsvērumiem nav piešķirama nozīme, jo tikai pats informācijas pieprasītājs var zināt, vai konkrēta apjoma informācija viņam ir pietiekama.

[3.8] No pieteicēja iesniegumos un pieteikumā tiesai norādītā izriet, ka informācijas pieprasījuma mērķis ir noskaidrot Mežaparka Lielās estrādes būvdarbu sadārdzinājuma iemeslus, lai pārliecinātos par pašvaldības budžeta līdzekļu izlietojuma lietderīgumu. Līdz ar to pretēji iestādes norādītajam

pieteicējs bija pamatojis informācijas nepieciešamību un izmantošanas mērķi.

[3.9] Trešā persona ir izvēlējusies piedalīties publiskajā iepirkumā, kurā tiks izmantoti valsts un pašvaldības finanšu līdzekļi, tāpēc tai ir jāapzinās, ka informācija par pašvaldības un valsts finansējuma izlietojumu nevar būt nepieejama sabiedrībai.

[3.10] Izvērtējot samērīgumu starp sabiedrības tiesībām būt informētai par pašvaldības līdzekļu izlietošanu un iespējamo kaitējumu trešajai personai komercnoslēpuma atklāšanas gadījumā, atzīstams, ka pieprasītā informācija ir pietiekoši nozīmīga sabiedrībai, jo saistīta ar pašvaldības ieguldītās mantas un līdzekļu izmantošanas efektivitāti, un šādas informācijas atklāšana ir samērojama ar iespējamo kaitējumu trešās personas interesēm. Līdz ar to Rīgas dome nepamatoti atteica izsniegt vai ļaut iepazīties pieteicējam ar strīdus tāmi.

[3.11] Pieteicējs iespēju iepazīties ar strīdus tāmi ir pieprasījis arī kā Rīgas domes deputāts. No Republikas pilsētas domes un novada domes deputāta statusa likuma [*Senāta piezīme: kopš 2021.gada 4.maija likuma nosaukums mainīts uz „Pašvaldības domes deputāta statusa likums"*] (turpmāk – Deputāta statusa likums) normām izriet, ka pašvaldības domes deputātam ir tiesības saņemt informāciju no pašvaldības iestāžu un kapitālsabiedrību vadītājiem un citām amatpersonām.

Atbilstoši likuma „Par pašvaldībām" 21.panta pirmajai daļai jautājums par Mežaparka Lielās estrādes būvniecību ir pašvaldības pārziņas jautājums un, ja Rīgas dome lemj par finansējuma atvēlēšanu šim iepirkumam, tad nevar būt situācija, ka domes, proti, katra deputāta rīcībā nav pilnvērtīgas informācijas, lai lemtu par pašvaldības finansējuma izlietojumu. Turklāt iepriekšējs līdzekļu izmantojums, par kuru ir lēmuši iepriekšējās domes deputāti, var būtiski ietekmēt turpmākos procesus. Nav pieļaujama situācija, ka deputāti lemj par pašvaldības finanšu līdzekļu izlietojumu, nespējot pilnvērtīgi iepazīties ar dokumentiem, kas attiecas uz finanšu izlietojumu. Līdz ar to pastāv tiesisks pamats uzlikt par pienākumu Rīgas domei izsniegt pieteicējam strīdus tāmi.

[4] Trešā persona par minēto spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk izklāstītajiem argumentiem.

[4.1] Trešā persona bija pamatojusi, kāpēc strīdus tāmē ietvertā komercnoslēpuma izsniegšana ar trešo personu nesaistītām personām radītu tās konkurētspējas apdraudējumu. Ja tiesa tomēr uzskatīja, ka būtu nepieciešams īpašs pamatojums, kāpēc trešās personas interešu aizskārumu radītu komercnoslēpuma izsniegšana tieši pieteicējam, tiesai vajadzēja uz to norādīt. To nedarot, tiesa ir pieļāvusi objektīvās izmeklēšanas principa pārkāpumu.

Turklāt jāņem vērā, ka tiesa atzina, ka strīdus tāme ietver komercnoslēpumu. Savukārt no Informācijas atklātības likuma 5.panta pirmās daļas un 7.panta pirmās daļas izriet, ka likumdevējs jau ir prezumējis faktu, ka komercnoslēpuma atklāšana rada apdraudējumu, ka tiks negatīvi ietekmēta konkrētā komersanta konkurētspēja. No tiesu prakses arī izriet, ka, vērtējot ierobežotas pieejamības statusa informācijas atklāšanu, nav nepieciešams konstatēt, ka tiesiskās intereses, kuru dēļ informācijai noteikts ierobežotas pieejamības statuss, noteikti tiks aizskartas un kā tieši izpaudīsies šo interešu aizskārums, jo saprātīgi to nav iespējams paredzēt un pierādīt. Ir pietiekami, ja aizskāruma iespējamība ir ticami pamatota. Turklāt pieteicējs ir apgalvojis un arī publiski paudis, ka viņa mērķis ir panākt, lai ikviens varētu iepazīties ar šo informāciju. Šādos apstākļos ir saskatāms risks, ka trešās personas komercnoslēpums, ja tas tiktu izsniegts pieteicējam, varētu nokļūt arī citu personu rīcībā.

[4.2] Nepamatots ir tiesas secinājums, ka ir apšaubāmi, ka strīdus tāmes saturs bez citu dokumentu esības varētu atklāt konkrētās būvniecības tehnoloģiski unikālos aspektus. Personām ar speciālām zināšanām būvniecības jomā tas būtu viegli izsecināms. Nepamatots ir arī tiesas norādītais, ka strīdus tāmes atklāšana neradītu trešās personas aizskārumu tā iemesla dēļ, ka 1.kārtas būvdarbi jau ir beigušies. Arī tad, ja būvdarbi ir pabeigti, no strīdus tāmes var viegli aprēķināt cenu noteikšanas stratēģiju un, ņemot vērā izmaiņas tirgus cenās, ir iespējams viegli aprēķināt arī to, kādas ir trešās personas aktuālās būvdarbu cenas. Tiesa nepamatoti atsaukusies uz to, ka Mežaparka Lielā estrāde ir unikāls objekts, kā uz apstākli, kas liecina, ka strīdus tāmes izsniegšana neradītu trešās personas interešu apdraudējumu. Tas, ka Mežaparka Lielā estrāde ir unikāla un liela apjoma būve, trešās personas tehnisko zināšanu un izmantoto būvniecības metožu aizsardzību padara vēl jo svarīgāku.

[4.3] Tiesa kļūdaini atzinusi, ka pieteicējs, vēl nebūdams deputāts, iesniegumā iestādei bija pamatojis informācijas pieprasījuma mērķi. Jo plašāka un detalizētāka informācija tiek prasīta, jo plašākam un detalizētākam ir jābūt arī informācijas pieprasījumā norādītajam pamatojumam, kāpēc šāda informācija pieprasītājam ir nepieciešama. Atbilstoši Informācijas atklātības likuma 11.panta ceturtajai daļai tik vispārīgs pamatojums, kāds bija norādīts pieteicēja iesniegumos, nevar būt par pamatu ierobežotas pieejamības informācijas izsniegšanai. Turklāt, pat ja pieteicēja mērķis būtu noskaidrot pamatu Mežaparka Lielās estrādes pārbūves sadārdzinājumam, kā to apgalvo tiesa, jāņem vērā, ka tāmes atklāšana pati par sevi nesniegs objektīvu un tiesisku pamatu apšaubīt pašvaldības līdzekļu efektīvu izmantošanu. Pieteicējs nav kompetents un tiesīgs pārbaudīt un izvērtēt dokumentus, tas ir attiecīgo tiesībsargājošo iestāžu kompetencē. Turklāt rekonstrukcijas 1.posma sadārdzinājums, ja salīdzina trešās personas iepirkumā piedāvāto cenu un to, cik tas faktiski izmaksāja, ir tikai 0,72 %.

[4.4] Tiesa, samērojot pieteicēja interesi ar trešās personas interesi aizsargāt komercnoslēpumu, nepamatoti atzinusi, ka privātpersonas interesei ir dodama priekšroka tā iemesla dēļ, ka pieprasītā informācija ir saistīta ar pašvaldības ieguldītās mantas un līdzekļu izmantošanas efektivitāti. Fakts, ka komercnoslēpums saistīts ar rīcību ar valsts vai pašvaldības finanšu līdzekļiem, automātiski nenozīmē, ka šis komercnoslēpums būtu atklājams jebkurai personai. Katrā konkrētā gadījumā ir jāsamēro komercnoslēpuma izpaušana ar iespējamo kaitējumu, kas tiks nodarīts ar šī komercnoslēpuma izpaušanu. Iepirkuma dokumentācijas gadījumā jāņem vērā arī speciālais regulējums par publiskajiem iepirkumiem, kas paredz komersantu tiesības paļauties, ka līgumslēdzējiestāde neizpaudīs pretendentu komercnoslēpumu.

[4.5] Tiesa ir nepareizi iztulkojusi Deputāta statusa likuma normas, norādot, ka katram deputātam jābūt pieejamai šāda veida informācijai. Deputāta statuss pats par sevi nenodrošina neierobežotas tiesības iepazīties ar visu pašvaldības dokumentāciju, kurai noteikts ierobežotas pieejamības statuss. Deputāta statusa likuma 9.panta pirmās daļas 4.punktā un 13.panta pirmās daļas 2.punktā ir paredzētas deputāta tiesības saņemt informāciju, ja tā nepieciešama viņa pilnvaru īstenošanai. Ne pieteicējs, ne tiesa nav norādījuši, kādu konkrētu pilnvaru īstenošanai pieteicējam nepieciešama strīdus tāme.

[5] Pieteicējs par kasācijas sūdzību iesniedzis paskaidrojumus, norādot, ka tā ir nepamatota. Pieteicējs uzsvēris, ka atbilstoši Komercnoslēpuma aizsardzības likuma 3.panta pirmajai daļai informācijai par publisko līdzekļu izlietojumu ir jābūt publiskai. Turklāt tiesībaizsardzības iestādes ir norādījušas, ka Mežaparka Lielā estrāde ir objekts, kas bijis saistīts ar būvniecības karteļa vienošanos, līdz ar to ir pamats pievērst īpašu uzmanību tam, vai šā objekta būvniecībā nav nepamatoti sadārdzinātas izmaksas.

Motīvu daļa

[6] Ievērojot kasācijas sūdzībā, kā arī pieteicēja paskaidrojumos norādītos argumentus, Senāts uzskata par nepieciešamu atgādināt, ka kasācijas instances tiesas kompetencē nav lietas izskatīšana pēc būtības. Līdz ar to Senāts nevar pats pārbaudīt faktiskos apstākļus un izspriest, vai konkrētajā gadījumā pastāv vai nepastāv pamats izsniegt pieteicējam strīdus tāmi. Senāta kompetencē tiesību normu pareizas interpretācijas un tiesu prakses vienveidības nodrošināšanas nolūkā ir kasācijas sūdzībā norādīto tiesību jautājumu izšķiršana, pārbaudot, vai tiesa lietas izskatīšanā nav pieļāvusi tiesību normu piemērošanas kļūdas.

[7] Tiesa strīdus tāmes izsniegšanas pamatotību ir aplūkojusi divu atšķirīgu situāciju kontekstā: 1) situācijā, kurā pieteicējs informāciju prasījis kā privātpersona – ikviens sabiedrības loceklis; 2) situācijā, kurā pieteicējs informāciju prasījis kā Rīgas domes deputāts atbilstoši Deputāta statusa likumam. Attiecīgi arī tiesas sprieduma motivāciju veido divas pēc būtības savstarpēji nodalītas daļas, un arī kasācijas sūdzībā argumenti izteikti, atsevišķi iebilstot pret tiesas secinājumiem katras no šīm situācijām kontekstā.

Līdz ar to arī Senāts atsevišķi aplūkos lietā izšķiramos tiesību jautājumus atbilstoši tam, uz kuru no minētajām situācijām tie attiecas.

I

Par tiesas secinājumiem kontekstā ar situāciju, kurā pieteicējs informāciju pieprasījis kā privātpersona

Tiesiskais regulējums par piekļuvi publisko iepirkumu dokumentācijā ietvertam komercnoslēpumam

[8] Izskatāmajā lietā ir strīds par tādas informācijas izsniegšanu, kas iestādes rīcībā nonākusi publiskā iepirkuma procedūras rezultātā.

Kā izriet no pārsūdzētā sprieduma, tiesa ir atzinusi, ka strīdus tāme ietver trešās personas komercnoslēpumu (*sprieduma 12.3.punkts*). Vienlaikus tas, ka ar trešo personu ir noslēgts iepirkuma līgums un Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcija tiek īstenota par publiskā finansējuma līdzekļiem, ir nozīmīgs apstāklis, kas papildus citiem apsvērumiem tiesai licis nosvērties par labu pieteikuma apmierināšanai (*sprieduma 12.4.punkts*). Turklāt no pieteicēja argumentiem secināms, ka, pieteicēja ieskatā, minētais apstāklis pats par sevi ir pamats atzīt, ka strīdus tāmei būtu jābūt vispārpieejamai informācijai.

Šā iemesla dēļ Senāts uzskata par nepieciešamu vispirms pievērsties tam, ko tiesiskais regulējums paredz attiecībā uz piekļuvi tādai informācijai, kas iestādes rīcībā nonākusi publiskā iepirkuma procedūras rezultātā. Šo jautājumu Senāts jau izvērsti analizējis 2023.gada 7.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-183/2023, ECLI:LV:AT:2023:1107.A420202419.7.S (turpmāk – spriedums lietā Nr. SKA-183/2023), 8.–25.punktā, tāpēc šajā spriedumā Senāts citstarp izmantos minētajā spriedumā norādītās atziņas.

[9] Vispārīgais regulējums, kurā konkretizētas no Satversmes izrietošās tiesības piekļūt iestāžu rīcībā esošai informācijai, ietverts Informācijas atklātības likumā.

Informācijas atklātības likumā ir reglamentēts arī jautājums par tādas informācijas pieejamību, kas ir komercnoslēpums. Proti, šā likuma 5.panta otrās daļas 3.punkts noteic, ka par ierobežotas pieejamības informāciju uzskatāma arī informācija, kas ir komercnoslēpums. Tādējādi uz komercnoslēpuma izsniegšanu ir attiecināmi Informācijas atklātības likumā paredzētie ierobežotas pieejamības informācijas izsniegšanas noteikumi, kas prasa pretstatīto interešu svēršanu un pieļauj šādas informācijas izsniegšanu, ja to prasa būtisku interešu aizsardzības vajadzība (Informācijas atklātības likuma 11.panta ceturtā daļa, sal. arī *Senāta 2019.gada 18.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-917/2019, ECLI:LV:AT:2019:0418.A420169118.5.S, 8.punkts, 2019.gada 7.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-661/2019, ECLI:LV:AT:2019:0607.A420236517.5.S, 6.–7.punkts*). Senāta judikatūrā jau atzīts, ka līdz ar to arī komercnoslēpuma kā ierobežotas pieejamības informācijas izsniegšana vispārīgi nav izslēgta, proti, arī šādu informāciju var izsniegt, ja tās izsniegšanu paredz likums vai ja pieprasītā informācija skar būtisku sabiedrības interesi un informācijas atklāšana ir samērojama ar iespējamo kaitējumu kapitālsabiedrības interesēm (*Senāta 2014.gada 11.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-10/2014, A420418311, 17.–18.punkts*).

Šāds regulējums ir saskanīgs arī ar Komercnoslēpuma aizsardzības likuma, kura mērķis ir nodrošināt komercnoslēpuma efektīvu aizsardzību (likuma 1.pants), 4.panta 6.punktā noteikto: komercnoslēpuma iegūšana ir likumīga, ja tas iegūts tādējādi, ka to pieprasījusi izsniegt fiziskā vai juridiskā persona, pamatojoties uz būtisku sabiedrības interešu aizsardzību, un komercnoslēpuma atklāšana ir samērojama ar iespējamo kaitējumu komercnoslēpuma turētājam.

Tāpat arī Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka komercnoslēpuma aizsardzība ir vispārējs Savienības tiesību princips, tomēr vienlaikus šis princips nav absolūts un tam ar tiesību normu sabiedrības interesēs var noteikt samērīgus ierobežojumus (*Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 29.marta sprieduma lietā „Interseroh Scrap and Metals Trading", C-1/11, ECLI:EU:C:2012:194, 43.punkts, Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2018.gada 5.februāra sprieduma lietā „MSD Animal Health Innovation and Intervet International v. EMA", T-729/15, ECLI:EU:T:2018:67* (turpmāk – *MSD Animal Health* spriedums)*, 63.–65.punkts*). Salīdzinājumam arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 30.maija Regulas (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem, kas attiecas uz piekļuvi Eiropas Savienības institūciju rīcībā esošajai informācijai, 4.panta 2.punktā norādīts, ka iestādes var atteikt piekļuvi dokumentam, ja iepazīšanās ar to var kaitēt komerciālo interešu aizsardzībai, ja vien iepazīšanās ar dokumentu nav saistīta ar sevišķām sabiedrības interesēm. Piemērojot šo regulu, Eiropas Savienības Vispārējā tiesa uzsvērusi, ka lēmums, kas tiek pieņemts uz līguma piekļūt dokumentiem pamata, ir atkarīgs no jautājuma par to, kādām interesēm konkrētajā gadījumā ir jāprevalē (*MSD Animal Health sprieduma 65.punkts*). Tādējādi arī Eiropas Savienībā uz jautājumu par komerciāla rakstura informācijas izsniegšanu raugās līdzīgi, kā tas ir vispārīgi noregulēts Informācijas atklātības likumā.

[10] Vienlaikus jāņem vērā, ka jautājums par konkrēta veida informācijas pieejamību var būt regulēts arī speciālajās tiesību normās, tāpēc informācijas pieejamības lietās ir būtiski izvērtēt to, vai konkrēta veida informācijas pieejamību regulē arī citi normatīvie akti, ne tikai Informācijas atklātības likums, un piemērojamās tiesību normas ir aplūkojamas kopsakarā. Salīdzinājumam arī Eiropas Savienības Vispārējā tiesa, izskatot lietas par piekļuvi Eiropas Savienības institūciju rīcībā esošai informācijai, ir atzinusi, ka vispārīgais regulējums par informācijas pieejamību ir interpretējams kopsakarā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē piekļuvi konkrētai informācijai (piemēram, *MSD Animal Health sprieduma 29.punkts*).

[11] Informācijas atklātības likuma 5.panta otrās daļas 3.punktā, paredzot, ka komercnoslēpums ir ierobežotas pieejamības informācija, vienlaikus ir noteikts: izņemot gadījumus, kad ir noslēgts iepirkuma līgums saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu vai cita veida līgums par rīcību ar valsts vai pašvaldības finanšu līdzekļiem un mantu.

Šāds formulējums var radīt priekšstatu, ka gadījumā, kad iepirkuma līgums noslēgts publiskā iepirkuma procedūras rezultātā, visa ar šo līgumu saistītā informācija vairs nav uzskatāma par komercnoslēpumu un ierobežotas pieejamības informāciju. Tāpēc, lai pilnvērtīgi izprastu šīs normas jēgu, jāņem vērā Publisko iepirkumu likuma regulējums.

Publisko iepirkumu likuma 14.pants paredz, ka, paziņojot par iepirkuma līguma slēgšanu un informējot kandidātus un pretendentus, pasūtītājs nav tiesīgs atklāt informāciju, kuru tam kā komercnoslēpumu vai konfidenciālu informāciju nodevuši citi kandidāti un pretendenti. Turklāt 40.panta trešā daļa noteic, ka vispārpieejama informācija ir iepirkuma procedūras dokumenti, izņemot piedāvājumus un pieteikumus. Savukārt saskaņā ar likuma 29.panta pirmo daļu un 9.panta septiņpadsmito daļu pasūtītājs 10 darbdienu laikā pēc tam, kad noslēgts iepirkuma līgums, publisko paziņojumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu un noslēgto līgumu. Atbilstoši Ministru kabineta 2017.gada 28.februāra noteikumiem Nr. 103 „Publisko iepirkumu

paziņojumi un to sagatavošanas kārtība" šādos paziņojumos citstarp ir jānorāda apraksts par līguma priekšmetu, informācija par iepirkuma procedūras uzvarētāju, informācija par līgumcenu un informācija par uzvarējušā pretendenta paredzētajiem apakšuzņēmuma līgumiem ar trešajām personām (4. un 13.pielikums). Vienlaikus Publisko iepirkumu likuma 34.panta ceturtā daļa noteic, ka pasūtītājs, paziņojot iepirkuma rezultātus, ir tiesīgs paziņojumā nepublicēt tādu informāciju, kuras publiskošana būtu pretrunā ar sabiedrības interesēm vai ierobežotu piegādātāju konkurenci, vai kaitētu piegādātāju pamatotām komerciālajām interesēm.

Tādējādi Publisko iepirkumu likums paredz, ka publisko iepirkumu gadījumā konkrēta komerciāla rakstura informācija (kas parastu privāttiesisku attiecību gadījumā būtu konfidenciāla) vispārīgi ir publiskojama (piemēram, līguma priekšmets un līguma cena, piesaistītie apakšuzņēmēji). Savukārt pretendentu iesniegtie piedāvājumi ir ierobežotas pieejamības informācija, un pasūtītājam, publiski paziņojot par noslēgto līgumu un sniedzot informāciju kandidātiem un pretendentiem, nav tiesību atklāt tādu piedāvājumos ietvertu informāciju, kas ir komercnoslēpums vai konfidenciāla informācija. Vēl jo vairāk – likuma 34.panta ceturtā daļa pieļauj, ka pat tādu informāciju par iepirkuma rezultātiem, kas vispārīgi būtu publiskojama, var neatklāt, ja tas būtu pretrunā ar sabiedrības interesēm, ierobežotu piegādātāju konkurenci vai kaitētu piegādātāju pamatotām komerciālajām interesēm.

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka Informācijas atklātības likuma 5.panta otrās daļas 3.punkta normā paredzētais (ka komercnoslēpums nav ierobežotas pieejamības informācija gadījumā, ja līgums noslēgts saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu) ir attiecināms uz to informāciju, kas atbilstoši Publisko iepirkumu likumam ir publiskojama, nevis uz visu informāciju, kas varētu būt saistīta ar publiskā iepirkuma procedūrā noslēgtu iepirkuma līgumu.

Tā informācija, kas atbilstoši Publisko iepirkumu likumam ir aizsargājama, ir aplūkojama kā ierobežotas pieejamības informācija arī Informācijas atklātības likuma izpratnē.

[12] Pretēju secinājumu neliek izdarīt arī Komercnoslēpuma aizsardzības likuma 3.panta pirmā daļa, uz kuru paskaidrojumos atsaucies pieteicējs.

Saskaņā ar šo normu par komercnoslēpumu nevar uzskatīt informāciju, kas saistīta ar valsts pārvaldes funkciju vai uzdevumu izpildi, kā arī – normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos – rīcību ar valsts vai pašvaldības finanšu līdzekļiem vai mantu.

Ievērojot komercnoslēpuma aizsardzības nozīmīgumu gan komersantu komerciālo interešu kontekstā, gan visas sabiedrības interešu uz netraucētu konkurenci kontekstā, minētā norma kā izņēmums no komercnoslēpuma aizsardzības atzīšanas ir interpretējama šauri. Uz to arī norāda normā paredzētais, ka informācija, kas saistīta ar rīcību ar valsts vai pašvaldības finanšu līdzekļiem vai mantu, nevar tikt uzskatīta par komercnoslēpumu *normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos*. Līdz ar to pretēji pieteicēja uzskatam tas vien, ka konkrēta informācija ir saistīta ar publisku līdzekļu izlietošanu, pats par sevi nav pamats atzīt, ka šāda informācija ir publiskojama.

Normatīvajos aktos nav paredzēts, ka publisko iepirkumu gadījumos (kas faktiski vienmēr ir saistīti ar publisko līdzekļu izlietojumu) konkursa uzvarētāja sagatavotā tāme nav uzskatāma par komercnoslēpumu. Gluži pretēji, kā jau iepriekš norādīts, Publisko iepirkumu likums tieši noteic, ka publiskajā iepirkumā iesniegtiem piedāvājumiem ir ierobežotas pieejamības statuss. Ierobežotas pieejamības statuss nav vienīgi tai informācijai par iepirkumu procedūras rezultātiem un līguma noslēgšanu, kas Publisko iepirkumu likumā un tam pakārtotajos Ministru kabineta noteikumos paredzēta kā publiskojama.

[13] Vienlaikus uzsverams, ka gadījumā, kad tiek lemts par publiskā iepirkuma procedūras ietvaros iestādei iesniegta komercnoslēpuma pieejamību, publisko iepirkumu regulējumam ir nozīme ne tikai tāpēc, ka tas palīdz izprast Informācijas atklātības likuma 5.panta otrās daļas 3.punkta normas jēgu. Kā jau minēts, atbilstoši Informācijas atklātības likumam, lemjot par ierobežotas pieejamības informācijas izsniegšanu, jāapsver, kurai no interesēm – tai, kuras aizsardzībai noteikts ierobežotas pieejamības informācijas statuss, vai tai, kura pamato leģitīmu šīs informācijas saņemšanas nepieciešamību, konkrētajos apstākļos ir dodama priekšroka. Savukārt, lai varētu pareizi līdzsvarot pretējās intereses, citstarp ir jāizprot, kādu svaru un kāpēc konkrētām interesēm piešķir speciālās tiesību normas.

[14] Kā jau minēts, Publisko iepirkumu likuma normas paredz, ka pretendentu iesniegtie piedāvājumi ir ierobežotas pieejamības informācija un pasūtītājam nav tiesību atklāt tādu piedāvājumos ietvertu informāciju, kas ir komercnoslēpums vai konfidenciāla informācija.

Publisko iepirkumu likums ir izstrādāts, transponējot Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīvu 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (turpmāk – Direktīva 2014/24/ES). Līdz ar to, lai izprastu publisko iepirkumu pretendentu piedāvājumu aizsardzības noteikumus, vērā ņemamas ir Eiropas Savienības Tiesas atziņas šīs direktīvas piemērošanā.

Eiropas Savienības Tiesa par publisko iepirkumu procedūrās pretendentu iesniegtās informācijas konfidencialitātes nepieciešamību izteikusies vairākkārt, konsekventi uzsverot, ka Savienības tiesību noteikumu publisko iepirkumu jomā galvenais mērķis ir netraucētas konkurences visās dalībvalstīs nodrošināšana. Šī mērķa sasniegšanai ir svarīgi, lai līgumslēdzējas iestādes kādā šobrīd notiekošā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā vai vēlākās procedūrās neizpaustu tādu informāciju saistībā ar publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, kuras saturu varētu izmantot konkurences izkropļošanai. Komersantiem ir jāvar iesniegt šīm līgumslēdzējām iestādēm visu informāciju, kas tām var būt noderīga līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, neraizējoties, ka tās nodos trešajām personām tādu informāciju, kuras izpaušana varētu kaitēt minētajiem komersantiem (*Eiropas Savienības Tiesas 2021.gada 7.septembra sprieduma lietā „Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras", C-927/19, ECLI:EU:C:2021:700 115.punkts, 2022.gada 17.novembra sprieduma lietā „Antea Polska un citi", C-54/21, ECLI:EU:C:2022:888* (turpmāk – *Antea Polska* spriedums) *48.–49.punkts*).

Antea Polska spriedumā Eiropas Savienības Tiesa turklāt uzsvēra, ka publisko iepirkumu gadījumā konfidencialitātes aizsardzība ir plašāka nekā uz komercnoslēpumiem attiecināmā vispārīgā aizsardzība. Tāpēc valstij būtu jānodrošina, ka ir iespējams aizsargāt informāciju, kuru komersants pamatoti norādījis kā konfidenciālu, pat ja tā neietilpst komercnoslēpuma jēdzienā, ja šāda aizsardzība nepieciešama, lai nodrošinātu mērķa – netraucēta konkurence – sasniegšanu (*55., 62., 63.punkts*). Eiropas Savienības Tiesa arī uzsvēra, ka dalībvalstīm, tiesību aktos būtisku interešu nodrošināšanas labad paredzot atkāpes no konfidenciālas informācijas izpaušanas aizlieguma, ir jāatturas no tādu sistēmu ieviešanas, kas nenodrošina pilnīgu mērķa (netraucētas konkurences nodrošināšana) ievērošanu (*49. un 58.punkts*). Līdzsvarojot informācijas pieejamības jautājumā iesaistītās tiesiskās intereses, ir jāpatur prātā konfidencialitātes prasības mērķis (netraucētas konkurences nodrošināšana). Savukārt informācijas izsniegšanas jautājumā iesaistīto interešu līdzsvarošanas labad, pirmkārt, tiesai jābūt kompetencei pārbaudīt, vai tiešām tas, ko komersants apgalvo kā konfidenciālu, tāds ir, otrkārt, ja pieprasītā informācija tiešām ir konfidenciāla, tad jārod citi samērīgi risinājumi, kā nodrošināt līdzsvarojamās intereses, piemēram, izsniedzot pieprasītās informācijas kopsavilkumu tādā veidā, lai konfidenciālo informāciju nevarētu identificēt, vai pieprasot ekonomikas dalībniekam, kura piedāvājums ir izraudzīts, iesniegt nekonfidenciālu to dokumentu versiju, kuros ietverta konfidenciālā informācija (*65., 67., 84.punkts*).

[15] Apkopojot Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā norādīto, Senāts jau spriedumā lietā Nr. SKA-183/2023 konstatēja, ka Tiesa, skaidrojot publisko iepirkumu dokumentācijas konfidencialitātes nozīmi, ir uzsvērusi:

1) Savienības tiesību noteikumu publisko iepirkumu jomā par ekonomikas dalībnieku līgumslēdzēja iestādēm iesniegtās informācijas konfidencialitāti galvenais mērķis ir netraucētas konkurences visās dalībvalstīs nodrošināšana; šis mērķis vienmēr paturams prātā, lemjot par informācijas izsniegšanu;

2) dalībvalsts var normatīvajos aktos paredzēt atkāpi no konfidenciālās informācijas izpaušanas aizlieguma, ja tas nepieciešams būtisku sabiedrības interešu, jo īpaši – informācijas pieejamības jomā, nodrošināšanai, tomēr šīs atkāpes nedrīkst būt tādas, kas apdraud pamatmērķi – netraucētas konkurences nodrošināšanu;

3) iestādei un tiesai ir jābūt iespējām pārbaudīt, vai tiešām ekonomikas dalībnieka norādītā informācija ir uzskatāma par konfidenciālu;

4) ja pieprasīta konfidenciāla informācija, ir jārod samērīgi risinājumi, kā nodrošināt līdzsvarojamās intereses, piemēram, izsniedzot pieprasītās informācijas kopsavilkumu veidā, kas neļauj identificēt konfidenciālos elementus.

[16] Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka gadījumos, kad atbilstoši Informācijas atklātības likumam iestādei iesniegts pieprasījums izsniegt komercnoslēpumu saturošu informāciju, kas iestādes rīcībā nonākusi publisko iepirkumu procedūras rezultātā:

1) šāda informācija ir uzskatāma par ierobežotas pieejamības informāciju, kuras aizsardzība ir nepieciešama ne vien konkrēta komersanta komerciālo interešu labad, bet jo īpaši – netraucētas konkurences nodrošināšanas interesēs;

2) izsverot informācijas pieprasījuma lietā iesaistītās pretējās intereses, jāpatur prātā, ka netraucētas konkurences nodrošināšana ir galvenais mērķis, kura dēļ publisko iepirkumu procedūrā iesniegtai pretendentu komerciālajai informācijai ir noteikta aizsardzība, un netraucēta konkurence ir arī visas sabiedrības būtiska interese. Lai arī tiesību normās valsts citstarp būtisku sabiedrības interešu uz piekļuvi informācijai labad var būt paredzējusi atkāpi no šādas informācijas izpaušanas aizlieguma, nedrīkst nenovērtēt netraucētas konkurences nodrošināšanas nozīmi. Līdz ar to interešu līdzsvarošanas ietvaros visupirms jāmeklē risinājumi, kas nerada netraucētas konkurences apdraudējumu;

3) šādas informācijas izsniegšana varētu būt pieļaujama vien tad, ja to konkrētajā gadījumā attaisno kādas sevišķas sabiedrības intereses nodrošināšanas nepieciešamība.

[17] Kā jau minēts, tiesa izskatāmajā lietā būtisku nozīmi piešķīrusi tam, ka Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcija tiek īstenota par publiskā finansējuma līdzekļiem. Tostarp tiesa arī uzsvērusi: tā kā trešā persona pati izvēlējusies piedalīties publiskajā iepirkumā, kurā tiks izmantoti valsts un pašvaldības finanšu līdzekļi, tai ir jāapzinās, ka informācija par pašvaldības un valsts finansējuma izlietojumu nevar būt nepieejama sabiedrībai.

Šajā sakarā norādāms, ka gan Senāts, gan Satversmes tiesa ir atzinuši, ka tiesībām piekļūt publiskas personas rīcībā esošai informācijai jo īpaši būtiska nozīme ir gadījumā, kad sabiedrībai ir interese par valsts un pašvaldības budžeta līdzekļu izlietojumu. Minētais pamatojams ar to, ka demokrātiskā valstī sabiedrībai ir jābūt iespējām sekot līdzi publisko līdzekļu izlietojumam, lai pārliecinātos, ka šo līdzekļu izlietojums kopumā ir vērsts uz sabiedrības interešu nodrošināšanu (*Satversmes tiesas 2003.gada 5.jūnija sprieduma lietā Nr. 2003-02-0106 secinājumu daļas 1.punkts un 1999.gada 6.jūlija sprieduma lietā Nr. 04-02(99) 1. un 3.punkts, Senāta 2019.gada 18.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-917/2019, ECLI:LV:AT:2019:0418.A420169118.5.S, un 2019.gada 29.novembra spriedums lietā Nr. SKA-428/2019, ECLI:LV:AT:2019:1129.A420193517.4.S*).

Tomēr tas nenozīmē, ka šī sabiedrības interese automātiski būtu uzskatāma par tādu sevišķu sabiedrības interesi, kas atsver apdraudējumu, ko netraucētas konkurences nodrošināšanai radītu publiskā iepirkuma dokumentācijā ietverta komercnoslēpuma izsniegšana. Minētais pamatojams ar to, ka, līdzsvarojot intereses, kuru dēļ pretendentu iesniegtai publiskā iepirkuma dokumentācijai noteikta konfidencialitāte, ar publisko iepirkumu pārskatāmības nodrošināšanas interesi, gan Eiropas Savienības Tiesībās, gan secīgi arī Latvijas publisko iepirkumu regulējumā jau ir paredzēts, ka noteikta informācija par rīkoto iepirkumu un tā rezultātiem tiek publiskota. Tādējādi prezumējams, ka gan Eiropas Savienības, gan arī Latvijas nacionālā likumdevēja ieskatā sabiedrības pamatvajadzība pēc informācijas par publisko resursu izlietošanu šādos gadījumos vispārīgi tiek nodrošināta ar tiesību normās paredzētās informācijas publiskošanu.

Minētais attiecīgi nozīmē: ja ir konstatējams, ka plašākas informācijas izsniegšana radītu netraucētas konkurences apdraudējumu, visupirms ir jāizvērtē, vai intereses var samērīgi līdzsvarot, izsniedzot pieprasītās informācijas kopsavilkumu veidā, kas neļauj identificēt konfidenciālo informāciju. Savukārt konfidenciālās informācijas izsniegšana ir pieļaujama tikai tad, ja konkrētajā gadījumā pastāv kādi īpaši apstākļi, kuru dēļ konstatējama sevišķa sabiedrības interese, kuras nodrošināšana nav iespējama bez piekļuves konfidenciālajai informācijai.

Par publisko iepirkumu dokumentācijā ietverta komercnoslēpuma izsniegšanas iespējami radīta kaitējuma konstatēšanu

[18] Tiesa spriedumā ir atzinusi, ka strīdus tāme ietver komercnoslēpumu, kura nonākšana konkurentu rīcībā varētu radīt trešās personas konkurētspējas apdraudējumu.

Vienlaikus tiesa būtisku nozīmi piešķīrusi tam, ka ne trešā persona, ne iestāde neesot pierādījusi, ka strīdus tāmes nonākšana pieteicēja rīcībā varētu novest pie tā, ka šī informācija nokļūst konkurentu rokās. No tiesas argumentācijas noprotams, ka, tiesas ieskatā, trešajai personai būtu jāpierāda, ka komercnoslēpuma nonākšana tieši pieteicēja rīcībā var novest pie pieteicējas komerciālo interešu reāla apdraudējuma, proti, jāpierāda, ka pastāv risks, ka pieteicējs šo informāciju varētu padarīt pieejamu citām personām, kā rezultātā šī informācija varētu nonākt pie trešās personas konkurentiem.

Senāts atzīst, ka šāda tiesas pieeja komercnoslēpuma izsniegšanas iespējami radīta kaitējuma konstatēšanā ir kļūdaina.

[19] Laikā, kad tiesa izskatīja konkrēto lietu, Komerclikuma 19.panta pirmajā daļā komercnoslēpuma jēdziens bija skaidrots šādi: komercnoslēpuma statusu komersants var piešķirt tādām saimnieciska, tehniska vai zinātniska rakstura lietām un rakstveidā vai citādā veidā fiksētām vai nefiksētām ziņām, kuras atbilst visām šādām pazīmēm: 1) tās ietilpst komersanta uzņēmumā vai ir tieši ar to saistītas; 2) tās nav vispārpieejamas trešajām personām; 3) tām ir vai var būt mantiska vai nemantiska vērtība; 4) to nonākšana citu personu rīcībā var radīt zaudējumus komersantam; 5) attiecībā uz tām komersants ir veicis konkrētai situācijai atbilstošus saprātīgus komercnoslēpuma saglabāšanas pasākumus. Vispārīgāk, bet idejiski līdzīgi komercnoslēpuma jēdzienu skaidro arī Informācijas atklātības likuma 7.panta pirmā daļa: par komercnoslēpumu uzskatāma komersanta radīta vai komersantam piederoša informācija, kuras atklāšana varētu būtiski negatīvi ietekmēt komersanta konkurētspēju. Pēc būtības līdzīgi komercnoslēpuma jēdziens skaidrots arī spēkā esošajā Komercnoslēpuma aizsardzības likuma 2.panta pirmajā daļā: komercnoslēpums ir neizpaužama saimnieciska rakstura informācija, tehnoloģiskās zināšanas un zinātniska vai cita rakstura informācija, kas atbilst visām šādām pazīmēm: 1) tā ir slepena, jo nav vispārzināma vai pieejama personām, kuras parasti izmanto šāda veida informāciju; 2) tai ir faktiska vai potenciāla komerciālā vērtība tādēļ, ka tā ir slepena; 3) komercnoslēpuma turētājs attiecībā uz to ir veicis konkrētajai situācijai atbilstošus un saprātīgus komercnoslēpuma slepenības saglabāšanas pasākumus.

Tādējādi tiesiskajā regulējumā komercnoslēpums būtībā ir skaidrots kā tāda komersanta rīcībā esoša informācija, kas ir saistīta ar konkrētā komersanta saimniecisko darbību, kas nav vispārpieejama (un komersants par to ir saprātīgi parūpējies) un kuras izpaušana varētu negatīvi ietekmēt komersanta konkurētspēju (*Senāta sprieduma lietā Nr. SKA-183/2023 32.punkts*).

[20] No minētā izriet, ka komercnoslēpuma jēdzienā jau ir iekodēta šīs informācijas neizpaušanas nepieciešamība, jo tas, ka šādas informācijas

izpaušana var radīt komersanta konkurētspējas un netraucētas konkurences apdraudējumu, ir iemesls, kāpēc konkrētu informāciju vispār uzskata par komercnoslēpumu.

Līdz ar to komersantam, skaidrojot, kāpēc konkrēta informācija ir komercnoslēpums, ir pienākums saprātīgi un ticami pamatot attiecīgās informācijas izpaušanas radītos riskus komersanta konkurētspējai. Savukārt, ja konkrēta informācija tiek atzīta par komercnoslēpumu, šīs informācijas izpaušanas radīts kaitējums komersanta konkurētspējai ir prezumējams.

Līdz ar to Senāts piekrīt kasatorei, ka pieeja pieprasīt, lai komersants pierāda, kā komersanta konkurētspējas apdraudējumu radītu komercnoslēpuma izsniegšana katram konkrētam informācijas pieprasītājam, ir pretēja komercnoslēpuma būtībai. Komercnoslēpuma būtība ir nesaraujami saistīta ar to, ka šo informāciju zina tikai konkrētais uzņēmums, nevis kāds cits. Turklāt ir pašsaprotami, ka komersantam nemaz nevar būt objektīvi iespējams pierādīt, ko katra konkrēta persona varētu darīt ar iegūto informāciju. Ne iestādei, ne komersantam nevar būt zināma visa informācija, piemēram, par konkrētā sabiedrības locekļa paziņu loku, neatklātiem nodomiem iegūtās informācijas izplatīšanā u.tml.

Tādējādi situācijā, kurā komercnoslēpumu pieprasa kāda privātpersona kā sabiedrības loceklis, ir nepamatoti sagaidīt, lai komersants un iestāde pierāda, ka pieprasītās informācijas izsniegšana tieši šai privātpersonai radīs kaitējumu. Gluži pretēji, kā jau minēts, gadījumā, ja ir konstatējama komercnoslēpuma esība, tā izpaušanas radīts kaitējums komersanta komerciālajām interesēm un netraucētai konkurencei ir prezumējams. Līdz ar to, ja tiek apgalvots, ka komercnoslēpuma izsniegšana konkrētajā gadījumā neradīs riskus, ka izsniegtais komercnoslēpums varētu nonākt konkurentu rokās, tieši tas ir pierādāmais apstāklis. Izskatāmajā gadījumā tiesa, lai arī attiecīgu apgalvojumu ir izvirzījusi, šo jautājumu pēc būtības nav skaidrojusi. Tostarp tiesa nav pievērsusi uzmanību tam, ka no pieteikumā norādītā jau izriet pieteicēja uzskats, ka pieprasītajai informācijai būtu jābūt pieejamai sabiedrībai un to būtu nepieciešams publiskot tādējādi, ka ar to var iepazīties jebkura persona. Šāda pieteicēja nostāja, kā to pamatoti norāda trešā persona, liecina par to, ka pieteicējs pēc informācijas saņemšanas varētu vēlēties to publiskot.

[21] Vienlaikus Senāts uzsver, ka iepriekšējā punktā norādītais nenozīmē, ka individuālajiem apstākļiem, kas saistīti ar komercnoslēpuma iespējamu izsniegšanu konkrētam interesentam, nav nekādas nozīmes šādas lietas izspriešanā. Tam, cik augsts vai zems ir komersanta interešu aizskāruma risks kontekstā ar informācijas izsniegšanu konkrētam pieprasītājam, ir apstāklis, kuru var būt nepieciešams noskaidrot, samērojot informācijas pieprasītāja interesi ar informācijas izpaušanas radīto komersanta interešu apdraudējumu. Līdz ar to, izsverot, kurai no aizsargājamām interesēm konkrētajā gadījumā dodama priekšroka, var būt nozīme ne tikai mērķim, kura dēļ informācija pieprasīta, bet arī tam, kā informācijas pieprasītājs plāno organizēt saņemtās informācijas apstrādi, tostarp tam, vai šī persona ir apsvērusi, kā nodrošināt, ka tai izsniegtais komercnoslēpums nenokļūst pie citām personām. Šie apstākļi ir jāskaidro pašam informācijas pieprasītājam. Savukārt tiesai, lai izsvērtu, kurai no aizsargājamām interesēm konkrētajā gadījumā dodama priekšroka, jābūt aktīvai, lai to noskaidrotu.

[22] Tiesas secinājums, ka strīdus tāmes izsniegšana tieši pieteicējam neradīs trešās personas komerciālo interešu aizskārumu, balstīts arī šādos apstākļos: 1) Mežaparka Lielās estrādes 1.posma rekonstrukcija jau ir pabeigta; 2) Mežaparka Lielā estrāde ir unikāls objekts, un citos objektos, par kuriem nākotnē var tikt izsludināti publiskie iepirkumi, būs jāsastāda atšķirīgas tāmes atbilstoši tieši konkrētā projekta prasībām; 3) tirgus apstākļi pastāvīgi ievieš korekcijas cenu veidošanas politikā, materiālu un darbu izmaksās; 4) ir apšaubāmi, ka tieši strīdus tāmes saturs bez citu dokumentu esības varētu atklāt konkrētās būvniecības tehnoloģiski unikālos aspektus.

Vienlaikus Senāts konstatē, ka tiesa nav pamatojusi, kāda šiem apstākļiem ir saistība ar strīdus tāmju izsniegšanu tieši pieteicējam. Ņemot vērā, ka tiesa pati atzinusi, ka strīdus tāme ietver komercnoslēpumu, no sprieduma nav saprotams, kāpēc tiesa uzskatījusi, ka konkrētie apstākļi liecina, ka komercnoslēpuma izsniegšana *tieši pieteicējam* neradītu trešās personas konkurētspējas apdraudējumu. Konkrētie tiesas norādītie apstākļi un ar tiem saistītie apsvērumi pēc savas būtības ir tādi, kas vērsti uz to, kāpēc strīdus tāmes izsniegšana vispār (proti, jebkuram interesentam, ne tikai pieteicējam) nevarētu radīt trešās personas komerciālo interešu aizskārumu. Tātad būtībā šie apsvērumi ir tādi, kas attiecas uz jautājumu, vai strīdus tāme vispār ietver komercnoslēpumu, nevis uz jautājumu, vai (kā) komercnoslēpuma izsniegšana tieši pieteicējam radītu trešās personas interešu aizskārumu.

[23] Ievērojot minēto, Senāts uzskata par nepieciešamu atgādināt, ka vispārīgi komercnoslēpuma statusu lietai vai ziņām piešķir pats komersants, pamatojoties uz savu novērtējumu par to nozīmi, komerciālu vērtību un nepieciešamību to paturēt noslēpumā un aizsargāt no trešajām personām. Šāds regulējums ir noteikts tāpēc, ka primāri tieši komersants kā rūpīgs un kārtīgs saimnieks vislabāk izprot sava uzņēmuma un nozares, kurā viņš darbojas, specifiku, vajadzības, konkurences īpatnības un citas svarīgas detaļas. Komercnoslēpuma aizsardzība ir ļoti būtiska komersantam, jo no tā ir atkarīga komersanta uzņēmuma vērtība un tā attīstības iespējas. Komercnoslēpuma neatļauta nonākšana konkurenta rīcībā dod tam saimnieciskas priekšrocības un ir pretēja godīgām saimnieciskās darbības paražām. Tādējādi komersanta tiesības noteikt komercnoslēpuma statusu un prasīt tā aizsardzību ir nozīmīgas un respektējamas. Minētais gan neliedz iestādei un tiesai pārbaudīt komercnoslēpuma statusa noteikšanas pamatotību. Tomēr tiesas secinājumam par komercnoslēpuma statusa nepamatotu noteikšanu jābūt labi argumentētam, balstoties, ja nepieciešams, uz konkrētās nozares lietpratēju slēdzienu. Tas prasa katru pieprasīto informācijas daļu analizēt atsevišķi un argumentēt, kāpēc konkrētajā gadījumā, pretēji komersanta apgalvojumiem par komercnoslēpuma statusa esību, katra pieprasītās informācijas daļa tomēr neatbilst komercnoslēpuma statusam (*Senāta 2017.gada 12.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-29/2017, A420418311, 9.punkts, sprieduma lietā Nr. SKA-183/2023 33.punkts*).

[24] Kā noprotams no tiesas sprieduma, tiesas atsaukšanās uz to, ka konkrētais būvprojekts jau ir īstenots, tirgus svārstības jebkurā gadījumā ievieš korekcijas būvniecības darbu izmaksās (cenās), turklāt citu objektu būvniecībai būs jāsastāda citādas – būvējamam objektam paredzētas – tāmes, ir saistīta ar tiesas uzskatu, ka strīdus tāmē norādītās izmaksas (cenas) vairs nevar sniegt konkurentiem noderīgu informāciju.

Kasatore šajā ziņā norādījusi: tas vien, ka konkrētais objekts ir pabeigts un tirgus situācijas izmaiņu dēļ cenas konkrētā nozarē ir mainījušās, nenozīmē, ka strīdus tāmē norādīto cenu izpaušana vairs nevar radīt kaitējumu komersanta komerciālajām interesēm un netraucētai konkurencei. Lai arī katrs objekts ir atšķirīgs un Mežaparka Lielā estrāde savā ziņā ir unikāls objekts, katrā būvniecībā ir būvdarbi, kas ir raksturīgi vairumam būvobjektu. Savukārt iepriekšējo cenu attiecību pret pašreizējām cenām ir iespējams viegli aprēķināt, tāpēc tāmju atklāšana ļautu saprast arī trešās personas aktuālās cenas. Turklāt no būvniecības tāmes var izsecināt ne tikai konkrēto būvdarbu detalizētas cenas, bet arī konkrētā komersanta cenu veidošanas politiku, tostarp komersanta peļņas daļu un procentuālu sadalījumu, kā uzņēmums organizē savu finanšu plūsmu. Šāda informācija trešās personas konkurentiem dotu iespēju prognozēt to, kā trešā persona veidotu cenas savos piedāvājumos citu objektu būvniecības iepirkumos.

Senāts piekrīt kasatorei. Tiesa konkrētajā gadījumā nav konstatējusi, ka kādu īpašu, tikai uz trešo personu attiecināmu apstākļu dēļ (piemēram, trešās personas cenu politikas izmaiņu dēļ) laika gaitā būtu mainījušās tikai trešās personas cenas un tāpēc iepriekšējās cenas vairs nevarētu sniegt nekādu lietderīgu informāciju par trešās personas cenām un to noteikšanas principiem. Vispārējas tirgus izmaiņas prezumējami salīdzinoši vienlīdzīgi varētu būt skārušas vairumu konkrētās nozares komersantu. Šādos apstākļos Senāts par pašsaprotamu atzīst, ka konkrētās nozares speciālists, zinot, kādas ir bijušas tirgus izmaiņas, varētu arī pēc iepriekšējām komersanta cenām iegūt pietiekami izsmeļošu informāciju par to, kā attiecīgais komersants

veido cenas. Tāpat, lai arī tiesa ir atsaukusies uz to, ka katra jauna objekta būvniecībai tiek sastādīta tieši konkrētajam projektam paredzēta tāme un Mežaparka Lielā estrāde ir unikāls objekts, tiesa nav konstatējusi, ka strīdus tāmē būtu ietverti tikai tāda veida būvdarbi, kas citos objektos nevarētu būt veicami.

Līdz ar to tiesas sniegtais pamatojums acīmredzami nav pietiekams, lai no tā izdarītu secinājumu, ka strīdus tāmēs ietverto cenu atklāšana vairs nevar radīt trešās personas komerciālo interešu aizskārumu.

[25] Senāts arī piekrīt trešajai personai, ka tas vien, ka konkrētā situācijā ir runa par unikālu būvobjektu, pats par sevi neliecina, ka līdz ar to šāda objekta būvniecībai sastādītas tāmes publiskošana nevar radīt komersanta komerciālo interešu aizskārumu. Pat ja pieņemtu, ka būvobjekta unikalitātes dēļ tā būvniecības izmaksas nedotu nekādu informāciju, kas varētu būt lietderīga citu objektu būvniecībai, no tāmes izsecināma informācija par izmantotajiem būvniecības tehnoloģiskajiem risinājumiem varētu sniegt lietderīgu informāciju konkurentiem. Šajā sakarā tiesa spriedumā apgalvojusi, ka ir apšaubāmi, ka tieši strīdus tāmes saturs bez citu dokumentu esības varētu atklāt konkrētās būvniecības tehnoloģiski unikālos aspektus. Tomēr pamatojumu šim apgalvojumam tiesa spriedumā nav sniegusi. Šāds neargumentēts apgalvojums ir acīmredzami nepietiekams, lai ar to pamatotu, ka strīdus tāmes izsniegšana neradīs trešās personas komerciālo interešu aizskārumu.

[26] Rezumējot minēto, Senāts atzīst, ka tiesas secinājums, ka strīdus tāmes izsniegšana pieteicējam neradītu trešās personas komerciālo interešu aizskārumu, nav pienācīgi pamatots.

Par informācijas pieprasījuma pamatojumu un pretstatīto interešu līdzsvarošanu

[27] Kā jau iepriekš norādīts (sk. šā sprieduma 8.–17.punktu, papildus arī Senāta sprieduma lietā Nr. SKA-183/2023 8.–25.punktu), tādam komercnoslēpumam, kas ietverts publisko iepirkumu ietvaros iesniegtā piedāvājumā, tiesiskais regulējums paredz īpašu aizsardzību. Šādas informācijas izpaušana, lai arī nav izslēgta, ir pieļaujama tikai sevišķu sabiedrības interešu gadījumā.

Līdz ar to šādā lietā jo īpaši svarīgi ir pienācīgi identificēt mērķi, kura dēļ privātpersona prasa piekļuvi informācijai, un pārbaudīt, vai pastāv konkrēti apstākļi, kas liecina par sevišķām sabiedrības interesēm, un apstākļi, kas liecina, ka informācijas izsniegšana tieši konkrētajam pieprasītājam dos pietiekami būtisku ieguldījumu šo sevišķo sabiedrības interešu nodrošināšanā. Tāpat šādā lietā jāņem vērā, ka vispirms ir jāizsver, vai pretstatīto interešu samērošanai nav izmantojami kādi kompromisa risinājumi.

[28] Trešā persona kasācijas sūdzībā norādījusi, ka tiesa nepamatoti atzinusi, ka pieteicējs iesniegumos iestādei un pieteikumā tiesai bija pamatojis, kādam mērķim viņam kā privātpersonai ierobežotās pieejamības informācija nepieciešama.

Senāts tam turpmāk norādīto apsvērumu dēļ nepiekrīt.

[29] Senāta judikatūrā jau iepriekš atzīts, ka Informācijas atklātības likuma 11.panta ceturtā daļa neizvirza informācijas pieprasījumā norādītā pamatojuma vai mērķa saturam konkrētas prasības. Tomēr pieprasījumā norādītajiem apstākļiem jāspēj sniegt ticamu priekšstatu par informācijas nepieciešamību un to, ka pastāv objektīva saikne starp pieprasīto informāciju un mērķi, kādam tā ir pieprasīta (*Senāta 2017.gada 20.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-463/2017, A420305515, 11.punkts, 2017.gada 24.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-358/2017, ECLI:LV:AT:2017:1124.A420308515.2.S, 8.punkts, 2018.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-394/2018, ECLI:LV:AT:2018:1031.A420261416.2.S, 8.punkts, 2019.gada 26.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-476/2019, ECLI:LV:AT:2019:0926.A420187717.4.S, 9.punkts*).

Izšķiroši ir tas, vai informācijas pieprasījuma pamatojums ir pietiekams, lai varētu pāriet pie nākamā soļa – izvērtējuma, kam konkrētajā gadījumā piešķirama priekšroka – interesēm, kuru dēļ informācija pieprasīta, vai interesēm, kuru dēļ informācijai noteikts ierobežotas pieejamības statuss.

[30] Konkrētajā gadījumā no pieteicēja iesniegumiem, pieteikuma un tā papildinājumiem izriet, ka, pieteicēja ieskatā, pieprasītā informācija būtu uzskatāma par vispārpieejamu informāciju. Līdz ar to pieteicēja argumenti primāri vērsti uz to, lai pamatotu šo uzskatu; pieteicējs nepieciešamību saņemt pieprasīto informāciju nav pamatojis no skatpunkta, ka pieprasītā informācija ir ierobežotas pieejamības informācija.

Tomēr minētais nemaina to, ka pieteicējs ir norādījis apstākļus, kuru dēļ, viņaprāt, ir būtiski piekļūt pieprasītajai informācijai. Proti, pieteicējs ir norādījis, ka Konkurences padome 2019.gada septembrī ir atklājusi, ka būvniecības nozarē komersanti bija izveidojuši karteli. Tāpat pieteicējs arī norādījis, ka Rīgas dome Mežaparka Lielās estrādes 1.kārtas būvdarbiem bija plānojusi tērēt 19 miljonus *euro*, bet vēlāk tiem tika atvēlēti 26 miljoni *euro*. No minētā ir saprotams, ka, pieteicēja ieskatā, būvniecības nozares komersantu aizliegtās vienošanās varētu būt ietekmējušas arī Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcijas izmaksas, proti, ka tās karteļa dēļ varētu būt mākslīgi sadārdzinātas. Tāpēc pieteicējs pieprasījis strīdus tāmi, lai pārbaudītu, kā veidojušās konkrētās būvniecības izmaksas.

Līdz ar to Senāts atzīst, ka no pieteicēja norādītā ir saprotams, kāda mērķa dēļ pieteicējs vēlas iepazīties ar strīdus tāmi. Savukārt tas, vai šādi pamatots mērķis konkrētajā gadījumā attaisno pieprasītās informācijas izsniegšanu, ir atsevišķi izvērtējams jautājums (par to izvērstāk sk. šā sprieduma 34., 35. un 36.punktu).

[31] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nav ņēmusi vērā, ka nav objektīvas saiknes starp pieteicēja pieprasīto informāciju un informācijas pieprasīšanas mērķi, jo strīdus tāmes izsniegšana nenodrošinātu pieteicējam iespēju pārliecināties par Mežaparka Lielās estrādes 1.kārtas izmaksu sadārdzinājuma iemesliem.

Senāts konstatē, ka trešā persona tiesai bija norādījusi, ka strīdus tāmē norādītā informācija pati par sevi nevarētu radīt skaidrību par to, vai Mežaparka Lielās estrādes 1.kārtas būvniecības izmaksas bija nepamatoti sadārdzinātas. Tiesa, atbildot uz šo argumentu, norādījusi, ka informācijas turētāja ieskatiem par to, ka pieprasītās informācijas apjoms varētu būt nepietiekams kādu secinājumu izdarīšanai, nav nozīmes, jo tikai pats informācijas pieprasītājs var zināt, vai konkrēta apjoma informācija viņam ir pietiekama.

Šajā sakarā Senāts norāda, ka vispārīgi nevar teikt, ka nav nekādas nozīmes procesa dalībnieka argumentiem, ka pieprasītās informācijas izsniegšana neļaus sasniegt informācijas pieprasītāja mērķi. Tas, vai pieprasītā informācija ir tāda, kas objektīvi varētu būt noderīga informācijas pieprasītāja mērķa sasniegšanai, ir apstāklis, kas ņemams vērā, izsverot gan to, vai konkrētajā gadījumā pastāv objektīva saikne starp pieprasīto informāciju un mērķi, kādam tā ir pieprasīta, gan to, vai konkrētajā gadījumā pretstatīto interešu līdzsvarošanā dodama priekšroka informācijas pieprasītāja interesei saņemt strīdus informāciju. Tomēr tiesa pareizi norādījusi, ka tas, vai pieprasītā informācija ir pietiekama, lai informācijas pieprasītājs, to saņemot, varētu sasniegt savu mērķi, ir atkarīgs no dažādiem apstākļiem, tostarp no informācijas kopuma, kas jau ir vai varētu nonākt informācijas pieprasītāja rīcībā, kā arī informācijas pieprasītāja profesionālajām zināšanām u.c. aspektiem. Tāpēc, ja vispār ir konstatējama objektīva

saikne starp pieprasīto informāciju un pieprasītāja norādīto mērķi, tas, ka ar attiecīgo informāciju tomēr nevarēs sasniegt pieprasītāja mērķi, ir īpaši jāpamato tam, kurš to apgalvo.

Senāts atzīst, ka būvniecības izmaksu pamatotības pārbaudei pašsaprotami ir nepieciešama informācija par to, kādas ir šīs izmaksas. Zinot konkrētās izmaksas, ir iespējams tās analizēt, piemēram, salīdzinot ar tirgus cenām u.tml. Līdz ar to nav pamatots kasatores apgalvojums, ka konkrētajā gadījumā nav objektīvas saiknes starp pieteicēja pieprasīto informāciju un informācijas pieprasīšanas mērķi.

[32] Kasācijas sūdzībā, pamatojot apgalvojumu, ka strīdus tāmes izsniegšana neļaus sasniegt pieteicēja mērķi, norādīts, ka konkrētajā gadījumā būvniecības izmaksu pamatotību apliecina gan tas, ka trešā persona iepirkumā bija iesniegusi lētāko piedāvājumu, gan tas, ka būvniecības izmaksu sadārdzinājums esot bijis neliels – 0,72 % – un atbilstošs Publisko iepirkumu likumā paredzētajam pieļaujamam sadārdzinājuma apjomam. Tomēr šie argumenti ir vērsti uz to, kāpēc, trešās personas ieskatā, konkrētajā gadījumā būvniecības izmaksu sadārdzinājums bija pamatots, nevis uz to, kāpēc būtu uzskatāms, ka iepazīšanās ar strīdus tāmi neļautu izdarīt secinājumus par izmaksu sadārdzinājuma pamatotību.

[33] Apgalvojumu, ka strīdus tāmes izsniegšana neļaus sasniegt pieteicēja mērķi, trešā persona pamatojusi arī ar to, ka pieteicējs neesot kompetents analizēt strīdus tāmes (jo nav būvniecības nozares speciālists), kā arī nemaz neesot tiesīgs to darīt, jo būvniecības izmaksu pamatotības izvērtējums esot tiesībaizsardzības iestāžu kompetencē.

Senāts tam nepiekrīt. Kā jau minēts, ikviena sabiedrības locekļa interese par publisko līdzekļu izlietojumu vispārīgi ir leģitīma, jo sabiedrībai ir tiesības sekot līdzi tam, kā tiek izlietota nodokļu maksātāju budžetā iemaksātā nauda. Neviena tiesību norma nenoteic, ka vienīgi tiesībaizsardzības iestādes būtu tiesīgas izdarīt secinājumus par publisko līdzekļu izlietojuma lietderību un pamatotību. Līdz ar to ikvienam sabiedrības loceklim ir tiesības interesēties un izdarīt savus secinājumus par publisko līdzekļu izlietojumu, un šādas intereses pamatotība nav atkarīga no konkrētas personas izglītības vai profesionālās pieredzes.

Savukārt tas, vai sabiedrības locekļa interese iepazīties ar informāciju, ka saistīta ar publisko līdzekļu izlietojumu, atsver intereses, kuru dēļ konkrētajai informācijai noteikts ierobežotas pieejamības statuss, izvērtējams, katrā konkrētā gadījumā līdzsvarojot lietā pretstatītās intereses.

[34] Trešā persona to, ka tā iepirkumā bija iesniegusi lētāko piedāvājumu un būvniecības gaitā izmaksu sadārdzinājums bijis neliels – 0,72 %, izvirza arī kā argumentu, kāpēc sabiedrībai konkrētajā gadījumā nevajadzētu rasties bažām par publisko līdzekļu izlietojuma pamatotību. Šajā sakarā Senāts norāda, ka šāda veida argumenti vispārīgi ir tādi, kas ņemami vērā, izvērtējot, vai konkrētajā gadījumā pastāv sevišķas sabiedrības intereses iepazīties ar publiskā iepirkuma ietvaros iesniegtu komercnoslēpumu. Tomēr tas nenozīmē, ka šādi argumenti ikvienā situācijā paši par sevi ir pietiekami, lai atzītu, ka nepastāv tādas sevišķas sabiedrības intereses, kas varētu atsvērt ar komercnoslēpuma izsniegšanu saistītu netraucētas konkurences apdraudējumu. Tas, ka publiskie līdzekļi izlietoti iepirkuma procedūras rezultātā, iepirkuma uzvarētājs tika izvēlēts pēc zemākās piedāvātas cenas un iepirkuma līguma izpildes laikā sadārdzinājums bijis neliels, neizslēdz, ka informācijas pieprasītājs varētu norādīt uz kādiem īpašiem apstākļiem, kas, neskatoties uz minēto, konkrētajā gadījumā tomēr pamato sevišķu sabiedrības interesi.

[35] Izskatāmajā gadījumā pieteicējs, pamatojot bažas par nepamatotu būvniecības izmaksu sadārdzinājumu, ir atsaucies uz būvniecības nozarē konstatētu karteli. Senāts atzīst, ka tas, ka konkrēta objekta būvniecība ir bijusi saistīta ar karteļa vienošanos, varētu būt apstāklis, kas norāda uz sevišķām sabiedrības interesēm pārliecināties par publisko līdzekļu izlietojuma pamatotību.

Vienlaikus Senāts konstatē, ka tiesa, lai arī spriedumā ir norādījusi uz šādu pieteicēja argumentu, pēc būtības tam vispār nav pievērsusies un attiecīgi nav noskaidrojusi, vai atsauce uz būvniecības karteļa esību konkrētajā gadījumā varētu pamatot bažas par nepamatotu izmaksu sadārdzinājumu tieši konkrētajā objektā. Tiesa izskatāmajā lietā tikai atsaukusies, ka sabiedrībai vispārīgi ir pamatota interese par publisko līdzekļu izlietojumu. Līdz ar to tiesa nav centusies noskaidrot, vai konkrētajā gadījumā pastāv nevis vispārīga, bet sevišķa sabiedrības interese, kas atsvērtu apdraudējumu, ko netraucētas konkurences nodrošināšanai var radīt publiskā iepirkuma dokumentācijā ietverta komercnoslēpuma izsniegšana. Tomēr, kā jau norādīts šā sprieduma 16. un 17.punktā, tam šāda veida lietās ir izšķiroša nozīme.

[36] Šajā sakarā Senāts uzskata par nepieciešamu atkārtoti uzsvērt, ka publiskā iepirkuma dokumentācijā ietverta komercnoslēpuma izsniegšana ir pieļaujama tikai tad, ja konkrētajā gadījumā pastāv sevišķa sabiedrības interese, kuras nodrošināšana nav iespējama bez piekļuves konfidenciālajai informācijai. Līdz ar to, izsverot šādas informācijas izsniegšanas pamatotību, jāpievērš uzmanība arī tam, kā informācijas izsniegšana konkrētajā gadījumā veicinās sabiedrības sevišķo interešu nodrošināšanu. Proti, jāpievērš uzmanība tam, cik lielu ieguvumu no informācijas izsniegšanas konkrētajā gadījumā gūs tieši sabiedrība, nevis tikai konkrētais informācijas pieprasītājs kā viens no sabiedrības locekļiem. Tāpēc šādā lietā, izsverot, vai konkrētā gadījumā ir pamats izsniegt konfidenciālo informāciju, ir ņemams vērā arī tas, kas ir tā persona, kas informāciju pieprasa, un kāds informācijas izsniegšanas gadījumā būtu šīs personas ieguldījums visas sabiedrības interešu nodrošināšanā.

Tā, piemēram, ja informāciju pieprasa žurnālists, kas darbojas pētnieciskās žurnālistikas laukā, var pieņemt, ka informācijas izsniegšana šādai personai varētu sniegt vērā ņemamu ieguldījumu sabiedrības informēšanā par jautājumu, saistībā ar kuru konstatētas sevišķās sabiedrības intereses. Minētais pamatojams ar žurnālistu darbības lomu demokrātiskā sabiedrībā un žurnālista darba specifiku, proti, to, ka žurnālista pienākums ir godprātīgi un pilnīgi iedziļināties un izpētīt analizējamo jautājumu, lai tā rezultātā sabiedrībai varētu sniegt objektīvu un kompetentu skatījumu (*Senāta sprieduma lietā Nr. SKA-183/2023 36.punkts*). Turklāt, tā kā no likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" izriet, ka komercnoslēpums vispārīgi nav publicējama informācija (likuma 7.panta septītā daļa), šāda informācija žurnālistam tiktu izsniegta nevis ar mērķi to vienkārši publiskot, bet ar mērķi to analizēt, lai pēc tam publiskotu analīzes rezultātā izdarītos secinājumus. Savukārt privātpersonai, kas nav žurnālists, nav šādu no likuma izrietošu pienākumu.

Izskatāmajā gadījumā tiesa, atzīstot pieteicēja kā privātpersonas tiesības saņemt strīdus tāmi, pretstatīto interešu līdzsvarošanu ir pamatojusi ar atsaukšanos uz sabiedrības tiesībām, sabiedrības interesi un nepieciešamību, lai sabiedrībai būtu pieejama konkrēta informācija. No minētā izriet, ka tiesa strīdus tāmes izsniegšanu pieteicējam būtībā ir pielīdzinājusi situācijai, kurā informācijas izsniegšana noved pie visas sabiedrības sevišķās intereses nodrošināšanas. Vienlaikus tiesa tam nav sniegusi pamatojumu, proti, tiesa nav pievērsusi uzmanību tam, kāds strīdus informācijas izsniegšanas gadījumā būtu tieši pieteicēja kā privātpersonas ieguldījums visas sabiedrības interešu nodrošināšanā.

[37] Rezumējot minēto, Senāts atzīst, ka tiesa, izsverot, kurai no lietā pretstatītajām interesēm konkrētajā gadījumā dodama priekšroka, nav apsvērusi visus apstākļus, kam šajā izvērtējumā ir nozīme.

II

Par tiesas secinājumiem kontekstā ar situāciju, kurā pieteicējs

[38] Tiesa ir atzinusi, ka pieteicēja tiesības saņemt strīdus tāmi jo īpaši izriet no tā, ka pieteicējs ir Rīgas domes deputāts.

[39] Atbilstoši Deputāta statusa likuma 9.panta pirmās daļas 4.punktam deputātam savā vēlēšanu apgabalā ir tiesības iepazīties ar valsts un pašvaldības iestāžu, kā arī pašvaldības kapitālsabiedrību dokumentāciju, kas skar attiecīgās pašvaldības intereses, ja tas ar likumu nav aizliegts. Savukārt minētā likuma 13.panta pirmās daļas 2.punkts paredz 9.panta pirmās daļas 4.punktā paredzētajām tiesībām atbilstošu iestāžu, amatpersonu un kapitālsabiedrību vadītāju pienākumu izsniegt deputātam viņa pilnvaru realizēšanai nepieciešamo informāciju.

Abas minētās tiesību normas ir aplūkojamas kopsakarā, un to jēga ir nodrošināt deputātam tiesības pieprasīt tādu informāciju, kas nepieciešama viņa kā deputāta pilnvaru īstenošanai (*S e n ā t a 2018.gada 27.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-888/2018, ECLI:LV:AT:2018:1127.SKA088818.7.L, 8.punkts*). Arī Satversmes tiesa ir uzsvērusi deputāta tiesības saņemt informāciju kā instrumentu deputāta tiesību līdzdarboties pašvaldības domes darbībā pilnvērtīgai īstenošanai. Proti, Satversmes tiesa ir atzinusi, ka katram pašvaldības domē ievēlētam deputātam ir tiesības līdzdarboties pašvaldības domes darbībā un šīs tiesības izpaužas ne tikai kā deputāta tiesības būt domes un tās pastāvīgo komiteju sastāvā, bet arī kā deputāta balsstiesības un iniciatīvas tiesības, tiesības izteikties sēdēs un tiesības iegūt informāciju (*Satversmes tiesas 2018.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-32-05 20.punkts*).

Ievērojot minēto, atzīstams, ka deputāta tiesības pieprasīt un saņemt informāciju nav pašmērķīgas, bet gan vērstas uz to, lai deputāts varētu pilnvērtīgi līdzdarboties pašvaldības domes darbībā. Līdz ar to Senāts piekrīt kasatorei, ka deputāta statuss pats par sevi nenodrošina pašvaldības deputātam neierobežotas tiesības iepazīties ar dokumentāciju, kurai noteikts ierobežotas pieejamības statuss. Lai atzītu deputāta tiesības pieprasīt ierobežotas pieejamības informāciju, visupirms ir jākonstatē, ka šī informācija pieprasīta ar mērķi īstenot konkrētas deputāta pilnvaras.

Jo īpaši būtiski tas ir situācijā, kad tiek pieprasīta informācija, kurai tiesiskais regulējums paredz īpašu aizsardzību, kā tas ir publisko iepirkumu dokumentācijā ietverta komercnoslēpuma gadījumā.

Kā jau iepriekš norādīts, Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka publisko iepirkumu procedūrās komersantu iesniegtajos piedāvājumos ietvertais komercnoslēpums ir īpaši aizsargājams, jo tā izpaušana var novest ne tikai pie konkrētā komersanta konkurētspējas apdraudējuma, bet pie netraucētas konkurences, kas ir visas sabiedrības interese, apdraudējuma. Vienlaikus, interpretējot Direktīvas 2014/24/ES 21.panta 1.punkta normu, Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka atbilstoši šai normai dalībvalsts savos tiesību aktos var paredzēt atkāpes no komersantu konfidenciālās informācijas izsniegšanas aizlieguma, ja tas nepieciešams citu likumīgu interešu nodrošināšanai. Tomēr dalībvalstīm, īstenojot Direktīvas 2014/24/ES 21.panta 1.punktā atzīto rīcības brīvību tiesību aktos būtisku interešu nodrošināšanas labad paredzēt atkāpes no konfidenciālas informācijas izpaušanas aizlieguma, ir jāatturas no tādu sistēmu ieviešanas, kas nenodrošina pilnīgu mērķa – netraucētas konkurences nodrošināšana – ievērošanu, kas kaitē informācijas aizsardzības principa un labas pārvaldības principu aizsargāto interešu līdzsvarošanai (*Antea Polska sprieduma 49. un 56.–58.punkts*).

Ievērojot minēto, Senāts secina, ka, lemjot par publisko iepirkumu procedūras dokumentācijā ietverta komersantu komercnoslēpuma izsniegšanu, ir jālīdzsvaro netraucētas konkurences nodrošināšanas interese ar tām interesēm, kuru labad informācija pieprasīta.

[40] Tiesa ir atzinusi, ka pieteicējam ir nepieciešams saņemt strīdus tāmi, jo Rīgas dome lemj par finansējuma atvēlēšanu Mežaparka Lielās estrādes būvniecības iepirkumam. Šajā sakarā tiesa atsaukusies uz likuma „Par pašvaldībām" 21.panta pirmo daļu, atbilstoši kurai dome var izskatīt jebkuru jautājumu, kas ir attiecīgās pašvaldības pārziņā, un tikai dome var apstiprināt pašvaldības budžetu, budžeta grozījumus un pārskatus par budžeta izpildi, kā arī saimniecisko un gada publisko pārskatu. Tiesa atzinusi, ka tādējādi jautājums par pašvaldības budžeta izlietojumu ir ekskluzīvā domes kompetencē un nav pieļaujams, ka deputāti lemj par pašvaldības finanšu līdzekļu izlietojumu, nespējot pilnvērtīgi iepazīties ar dokumentiem, kas attiecas uz finanšu izlietojumu. Tiesa arī norādījusi, ka iepriekšējs līdzekļu izmantojums, par kuru ir lēmuši iepriekšējās domes deputāti, var būtiski ietekmēt turpmākos procesus.

Senāts atzīst, ka šāds pamatojums ir pārāk vispārīgs, lai no tā varētu saprast, kādu pilnvaru īstenošanai pieteicējam nepieciešama strīdus tāme. Lai arī tiesa ir norādījusi, ka dome lemj par finansējuma atvēlēšanu Mežaparka Lielās estrādes būvniecības iepirkumam, tiesa nav identificējusi, ka par šo jautājumu domei būs vēl jālemj (šajā sakarā ņemams vērā trešās personas norādītais, ka estrādes būvdarbus bija plānots pilnībā pabeigt 2021.gada decembrī; līdz ar to nav pašsaprotami, ka laikā pēc tiesas sprieduma domei noteikti vēl būtu jālemj par finansējuma piešķiršanu šiem būvdarbiem). Tiesa arī nav konkretizējusi, par kādiem turpmākiem procesiem, kurus ietekmē iepriekšējās domes lēmumi par līdzekļu izmantošanu, ir runa. Savukārt pieteicējs ne iesniegumā iestādei, ne pieteikumā, ne paskaidrojumos par kasācijas sūdzību nav konkretizējis, kādu tieši deputāta pilnvaru īstenošanai viņam nepieciešama strīdus tāme un kāpēc šo pilnvaru pienācīga īstenošana bez iepazīšanās ar strīdus tāmi nebūtu iespējama. Pieteicējs runājis vienīgi par to, ka strīdus tāmei būtu jābūt vispārpieejamai ikvienam sabiedrības loceklim. No tiesas sprieduma arī neizriet, ka pieteicējs šajā sakarā būtu kaut ko norādījis, sniedzot paskaidrojumus tiesas procesa gaitā.

Senāts atzīst, ka šādos apstākļos tiesas secinājums, ka pieteicējam strīdus tāme nepieciešama deputāta pilnvaru īstenošanai, nav pienācīgi pamatots un līdz ar to ir pārsteidzīgs. Attiecīgi tiesas spriedumā nav arī pamatots, kāpēc strīdus tāmes izsniegšana pieteicējam samērīgi līdzsvaro pieteicēja kā deputāta tiesības ar komercnoslēpuma aizsardzības interesēm, tostarp un jo īpaši – netraucētas konkurences nodrošināšanas interesi.

III

[41] Rezumējot minēto, Senāts atzīst, ka pārsūdzētais spriedums ir atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai Administratīvajā rajona tiesā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, 348.panta pirmās daļas 2.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atcelt Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 26.marta spriedumu un nosūtīt lietu Administratīvajai rajona tiesai jaunai izskatīšanai;
atmaksāt pilnsabiedrībai „LNK, RERE" drošības naudu 70 *euro*.

Spriedums nav pārsūdzams.

I. Višķere I. Freimane R. Vīduša